

## Köszöntő. Tudományos ülésszak mint vándorgyűlés

Tisztelt Alelnök Úr (Bódizs György), Elnök Úr (Szilágyi Tibor), Titkár Asszony (Sipos Emese), Szakosztályi Vezetőség, Konzul Úr (Beke Mihály András első beosztott konzul), Alpolgármester Asszony (Sógor Enikő), Államtitkár Úr (Vass Levente)!

Tisztelt Meghívottak, Kedves Kollégák!

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) megalakulása óta fontosnak tartotta a magyar nyelven való tudományművelést. A kutatástól a tudományterjesztésig, a tudóstársadalom erősítését, a kutatásra való ösztönzést, a tudományos eredmények magyar nyelven való terjesztését, népszerűsítését. A vándorgyűlései által házhoz vitte és terjesztette a tudomány legújabb eredményeit.

Most, itt állva Önök előtt, ismerve az előkészületeket, a szervezés hatalmas munkáját, a rendezvény sokszínűségét, a résztvevők nagy számát, az odaadást, a helybeliek lelkesedését, befogadó szeretetét, áldozatos munkáját, mindez az EME egykori nagy vándorgyűléseire emlékeztet, melyekből az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály mindig kivette a részét.

Az EME vándorgyűlései<sup>1</sup> 1906 és 1943 között szerveződtek, egy-egy ülés pár napig tartott, alkalmanként más-más városban. Kettős rendeltetése volt: egyrészt az EME céljainak, tevékenységeinek szélesebb körben való megismertetése, lehetőség az adott régióból az érdeklődőknek az EME munkásságába való bekapcsolódásra, az EME tagságának bővítése. Másrészt a tudomány terjesztése, széles körű megismertetése, a különböző régiók fejlesztése. Tehát a vándorgyűlések az egyesület „eszközeivé” váltak. Az EME 1906 és 1943 között összesen 18 vándorgyűlést tartott a következő helyszíneken: I. Marosvásárhely (1906. 06. 4–5.), II. Nagyenyed (1906. 12. 8–9.), III. Zilah (1907. 06. 1–2.), IV. Brassó (1908. 06. 7–9.), V. Dés (1910. 10. 9–10.), VI. Vajdahunyad (1911. 10. 7–9.), VII. Gyulafehérvár (1912. 10. 12–14.), VIII. Torda (1913. 10. 11–13.), IX. Marosvásárhely (1930. 08. 28–30.), X. Nagyenyed (1931. 08. 28–30.), XI. Nagybánya (1932. 08. 25–28.), XII. Sepsiszentgyörgy (1933. 08. 27–29.), XIII. Brassó (1934. 08. 25–28.), XIV. Székelyudvarhely (1937. 08. 29–31.), XV. Torda (1938. 08. 28–30.), XVI. Gyergyószentmiklós (1939. 08. 27–29.), XVII. Dés (1942. 10. 18–21.) és XVIII. Beszterce (1943. 09. 5–7.).

Az EME mindig fontosnak tartotta, hogy lehetőleg minden erdélyi várost és vidéket bekapcsoljon a munkájába, a múzeumi, kutatási tevékenységbe, az erdélyi tudományos és közművelődési életbe.

A vándorgyűléseken megtartott előadások egyre inkább tudományos jellegűekké váltak, főleg az orvostudomány területéről, 1930-tól kezdődően, kétévenként, a vándorgyűlések keretében, orvoskongresszusként szerveződtek. Majd 1942-ben és '43-ban az EME-vándorgyűlések keretében orvostovábbképzők is zajlottak.

Tehát van mit tanulnunk elődeinktől, van múltunk, hagyományunk, alapunk, amelyre bátran építhetünk. Csupán a „hogyan”-t kell mindig kitalálnunk, a mai társadalomnak megfelelő

<sup>1</sup> Az EME Vándorgyűléseinek Emlékkönyvei itt érhetők el: <https://eda.eme.ro/handle/10598/9099>

eszközöket, lehetőségeket kell kihasználnunk. A cél változatlan, ugyanaz: egy erős magyar tudományos közösséget építeni.

Nem csupán az iskoláinkra, templomainkra, hanem a „gyógyítóinkra”, Önökre és a tudomány szolgálatában álló magyar intézményeinkre is oda kell figyelnünk, amelyek megmaradásunk kulcsfontosságú elemei. (Zárójelben mondom, biztatásként, hogy bátran viseljék az EME kitűzőjét, az erdélyi magyar tudományossághoz való tartozás szimbólumát.)

Egy tudományos ülészsak vagy egy orvostovábbképző csak néhány napig tart, ami időben mérve elenyésző a mindennapi kutató-, rendszerező munkához képest, jelentősége azonban messze meghaladja lefolyásának idejét. Ezért minden ülészsak egy állomás az EME életében, az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály életében, meg-megújuló visszatérés azokhoz az erdélyi szellemi és társadalmi erőforrásokhoz, amelyeknek létét és fejlődését köszönheti. A kitartó szervezőmunkával, lelkes hozzáállással, a vidéki tagok önzetlen támogatásával szervezett orvoskongresszusok és tudományos előadás-sorozatok, képzések az évek folyamán nagymértékben hozzájárultak az erdélyi magyar tudományos élet színvonalának emeléséhez, és az egyesület életének kimagasló ünnepi eseményeivé váltak.

Az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály az Erdélyi Múzeum-Egyesület egyik legdinamikusabb szakosztálya. Már 1990-ben jelentős tagságot toborzott az országhatáron belüli és kívüli, a Kárpátokon belüli és túli területekről, városokból és falvakból. Ezt a szakmai közeget sikerült megtartania, bővítenie, működtetnie. Több mint három évtizeden keresztül folyamatosan sikerült megszólítania, közreműködésre serkentenie az aktív romániai orvos- és gyógyszerésztársadalmat, felzárkóztatnia az ifjú pályatársakat. Az évente megszervezett tudományos ülészsak által szoros együttműködésben tartja a hazai és a határon túli orvosokat, gyógyszerészeket, fogorvosokat.

En, egyik tisztelőjeként, többször voltam jelen a szakosztály rendezvényein, s ma is örömmel jöttem el a 31. tudományos ülészsakra ide, Csíkszeredába, abba a városba, ahol a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem is működik, hiszen ennek az intézménynek magam is tanára vagyok a Marosvásárhelyi Karon.

A rendezvény beharangozóit, ismertetőit nagy érdeklődéssel követtem: Szilágyi Tibor elnök áttekintő interjúját,<sup>2</sup> Kraft Hunor, Mihály István, Ilyés Ágota és Tifán Judit ötletes reklámfilmjét,<sup>3</sup> illetve Kraft Hunor és Domokos Lajos érdeklődést felkeltő rádióinterjúját,<sup>4</sup> amelyek annyira hatásosak voltak, jól összefogták a tudományos ülészsak célját, lényegét, a programok sokszínűségét, érzékeltették a rendezvény jelentőségét, a személyes találkozások szükségszerűségét, az újítási elemek fontosságát.

Köszönetemet fejezem ki a szakosztály vezetőségének (Szilágyi Tibor, Sipos Emese), a szervezőknek, kiemelten a helyi szervezőknek (Kraft Hunor, Domokos Lajos), a támogatóknak s mindazoknak, akik bármilyen formában hozzájárultak a rendezvény megvalósításához, s akik lehetővé tették s teszik ennek a szakosztálynak a folyamatos fenntartását, működését.

Köszönjük a kitartó, szakszerű, áldozatos munkát. Úgy vélem, változatlanul fontos vagy még fontosabb a szakosztály szerepvállalása, mint eddig. A magyar nyelvű orvos- és

<sup>2</sup> <https://www.youtube.com/watch?v=st58XUDCkyw>

<sup>3</sup> <https://fb.watch/k3OTV7KLLI/>

<sup>4</sup> <https://www.mixcloud.com/gnthrotto/szakmai-orvosi-konferencia-csikszeredaban/>

gyógyszerészképzésnek, a tudományosságnak erős háttérbázisra van szüksége ma is, a továbbiakban is.

Kívánom, hogy a további munkához mindig merítsenek erőt az elődök példájából, a sikeres megvalósításokból. Isten adjon Önöknek erőt, egészséget, kitartást a további munkához!

Csíkszereda, 2023. április 20.

Bitay Enikő, az EME elnöke

Az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály

XXXI. Tudományos ülészaka – Csíkszereda

## Contents

Laura Iancu: Rationality and Faith, Faith and Rationality in The Peasant Worldview.....	1
Péter Halász: “Tell the Truth, Not Just the Real...” Csángó Questions of Destiny Interpreted by Laura Iancu .....	19
Éva Luka: Divine Providence and Divine Judgment in Folk Tales .....	29
Katalin Olosz: Additions and Corrections to the Volume of Studies Entitled “When they were walking in the great wilderness” .....	42
György Ruzsa: Old Russian Copies of the Icon of the Mother of God Three-Handed in Budapest Collections.....	56
Gábor Biczó: Path to the Peace: Cultural Heritage of Social Cohabitation in Eastern-Indonesia, the Pela Gandong.....	65
Ferenc Bódi: Forbidden Mourning. The History of Szolyva Memorial Park.....	78
Emese Pál: Traditional Hussar Association Movements in Harghita County.....	91
Eszter Kovács: Disco Lights from a Tractor’s Headlights. The Operation of a Village Disco in the 1980s. ....	96

## Workshop

Anna Szakál: Collection, Processing and Publication of Researchers’ Ego-Documents in Ethnography.....	106
Nándor Bárdi: The Use of Ego-Documents in a Minority Historical Approach .....	114
Ildikó Landgraf: Reflections on Anna Szakál’s Debate Launch Paper Collection, Processing and Publication of Researchers’ Ego-Documents in Ethnography .....	122
Noémi Zsuzsanna Both: Ego-Documents and Biography. Thoughts about a Research. ....	128
Zoltán Nagy: Who Vouches for the Lady’s Safety? Or Does Everything Has Its Own Story? .....	135
Krisztina Frauhammer: Contributions to Anna Szakál’s Debate Launch Paper Collection, Processing and Publication of Researchers’ Ego-Documents in Ethnography .....	139
Katalin Olosz: An Ocean in the Drop – Or What a Brief Entry May Be Good for .....	142
Erika Tekei: Ego-Documents in Book History and Science History Research .....	153
Judit Balatonyi: Ego-Documents and Auto-Ethnography: Retrospective Reading(s) of an Ethnographic Research.....	155
A. Gergely András: Contribution, or Ideas against the Backdrop of Fact and Experience (To Anna Szakál’s Debate Launch) .....	161

## Review

Emese Ingrid Nagy: Historical Perspectives on Witch-Hunt.....	164
Éva Luka: Patterns of Jesus in “Religious Tales” .....	168
Zsolt Nagy: A Personality-Monograph about “a” / “the” storytelling man of Lupoiaia (Farkaspaták) and His Ecological Knowledge.....	172
Tünde Czekes-Posztuly: Complex Relationships in Coşnea (Kostelek) .....	176

Mária Irén André: Revealing a Hidden World – The Relationship between Folk and Formal Medicine through the Lens of a Pharmacist.....	178
András A. Gergely: Among Anti-Structures .....	180
András A. Gergely: Man and Machine in the History of Landscape Architecture .....	183
Sugárka Tőke: Composite Ornaments on the Fabric of Culture .....	185
Kinga Trandafir: Two Recent Volumes on Hungarian Ethnographic Research in Romania .....	188
Kinga Trandafir: Report on the Kriza János Ethnographic Society's Conference on Museology .....	192
Albert Godena: A Literary Journey through Time: School and Theatre Culture in Transylvania, Past and Present .....	196

### Debate

Zoltán Magyar: Additions to the Creation Myth of the Earth.....	198
Ilona Nagy: Notes to an Announcement .....	206
Éva Pócs: Contributions to a “Professional Debate” .....	210
Gábor Vargyas: A Reviewer’s Opinion .....	213
Attila Mátéffy: Mud Brought up from the Bottom of the Sea. Author's Reply .....	216
Conclusions of a Debate .....	228

### Reports of the Society

Enikő Bitay: President's Opening Speech, Brief announcement and President's Closing Remarks .....	231
Enikő Bitay: Welcome speech. Scientific Session as a Roaming Conference.....	236

## Cuprins

Laura Iancu: Raționalitate și credință, credință și raționalitate în viziunea lumii țărănești.....	1
Péter Halász: „Spuneți adevărul, nu doar realul...” Probleme ale destinului ceangăilor în interpretarea Laurei Iancu .....	19
Éva Luka: Providența divină și judecata divină în basmele populare .....	29
Katalin Olosz: Completări și rectificări la volumul de studii „Când trecură prin codru” .....	42
György Ruzsa: Copii vechi rusești ale icoanei Maicii Domnului cu trei mâini în colecțiile din Budapesta .....	56
Gábor Biczó: Calea spre pace: Moștenirea culturală a coabitării sociale în estul Indoneziei, Pela Gandong .....	65
Ferenc Bódi: Doliu interzis. Istoria parcului memorial Szolyva .....	78
Emese Pál: Mișcările asociațiilor tradiționale de husari din județul Harghita.....	91
Eszter Kovács: Lumina disco de la o lampă de tractor. Funcționarea unei discoteci din sat in anii 1980 .....	96

## Atelier

Anna Szakál: Colectarea, procesarea și publicarea ego-documentelor cercetătorilor în etnografie .....	106
Nándor Bárdi: Utilizarea ego-documentelor într-o abordare istorică a minorităților .....	114
Ildikó Landgraf: Reflecții asupra dezbaterii lansate de Anna Szakál, Colectarea, procesarea și publicarea ego-documentelor cercetătorilor în etnografie .....	122
Noémi Zsuzsanna Both: Ego-Documente și biografie. Gânduri despre o cercetare.....	128
Zoltán Nagy: Cine garantează pentru siguranța doamnei? Sau totul are propria poveste? .....	135
Krisztina Frauhammer: Contribuții la dezbaterea lansată de Anna Szakál, Colectarea, procesarea și publicarea ego-documentelor cercetătorilor în etnografie.....	139
Katalin Olosz: Un ocean în picătură - sau la ce poate servi o scurtă prezentare .....	142
Erika Tekei: Ego-documentele în cercetarea istoriei cărții și a istoriei științei.....	153
Judit Balatonyi: Ego-documente și auto-etnografie: Lectura(ile) retrospectivă(e) a unei cercetări etnografice.....	155
A. Gergely András: Contribuție, sau idei pe fundalul faptelor și experiențelor (la dezbaterea lansată de Anna Szakál) .....	161

## Recenzii

Emese Ingrid Nagy: Perspective istorice asupra vânătorii de vrăjitoare .....	164
Éva Luka: Modele ale lui Iisus în „poveștirile religioase” .....	168
Zsolt Nagy: O personalitate-monografie despre „un” / „cel” povestitor din Lupoia (Farkaspatak) și cunoștințele sale ecologice .....	172
Tünde Czeker-Posztuly: Relații complexe în Coșnea (Kostelek).....	176
Mária Irén André: Dezvăluirea unei lumi ascunse - Relația dintre medicina populară și cea formală prin prisma unui farmacist .....	178

András A. Gergely: Printre antistrukturi .....	180
András A. Gergely: Omul și mașina în istoria arhitecturii peisagistice .....	183
Sugárka Tőke: Ornamente compozite pe țesătura culturii .....	185
Kinga Trandafir: Două volume recente despre cercetarea etnografică maghiară în România .....	188
Kinga Trandafir: Raport privind conferința de muzeologie a Societății de Etnografie Kriza János .....	192
Albert Godena: O călătorie literară prin timp: cultura școlară și teatrală în Transilvania, în trecut și prezent .....	196

### Dezbateri

Zoltán Magyar: Completări la mitul creației pământului .....	198
Iлона Nagy: Note la un anunț .....	206
Éva Pócs: Contribuții la o „dezbateri profesională” .....	210
Gábor Vargyas: Opinia unui recenzent .....	213
Attila Mátéffy: Noroi adus de pe fundul mării. Răspunsul autorului .....	216
Concluziile unei dezbateri .....	228

### Rapoartele Societății

Enikő Bitay: Discursul de deschidere al Președintelui, scurtă informare și discursul de încheiere al Președintelui .....	231
Enikő Bitay: Cuvânt de întâmpinare. Sesiune științifică ca și conferință itinerantă .....	236

## Tartalomjegyzék

Iancu Laura: Értelem és hit, hit és értelem a népi szemléletben.....	1
Halász Péter: „Az igazat mondd, ne csak a valódit...”! Csángó sorskérdések Iancu Laura értelmezésében .....	19
Luka Éva: Isteni gondviselés és istenítélet a népmesékben.....	29
Olosz Katalin: Kiegészítések, helyesbítések a „ <i>Mikor mennek vala a nagy rengetegben</i> ” című tanulmánykötetbe .....	42
Ruzsa György: Az Istenszülő Háromkezű ikonjának régi orosz másolatai budapesti gyűjteményekben .....	56
Biczó Gábor: Út a békéhez: az együttélési gyakorlat kulturális öröksége Kelet-Indonéziában, a <i>pela gandong</i> .....	65
Bódi Ferenc: Tiltott gyász. A Szolyvai Emlékpark története.....	78
Pál Emese: Hagyományörző huszáregyesületi mozgalmak Hargita megyében .....	91
Kovács Eszter: Traktorlámpából diszkófény. Egy falusi diszkó működése az 1980-as években .....	96

## Műhely

Szakál Anna: Kutatói egodokumentumok gyűjtése, feldolgozása és publikálása a néprajztudományban.....	106
Bárdi Nándor: Az egodokumentumok felhasználása – egy kisebbségtörténeti megközelítés.....	114
Landgraf Ildikó: Reflexiók Szakál Anna <i>Kutatói egodokumentumok gyűjtése, feldolgozása és publikálása a néprajztudományban</i> című vitaindító írására .....	122
Both Noémi Zsuzsanna: Egodokumentumok és biográfia. Gondolatok egy kutatás margójára.....	128
Nagy Zoltán: Ki szavatol a lady biztonságáért? Avagy mindennek megvan a maga története? .....	135
Frauhammer Krisztina: Észrevételek Szakál Anna <i>Kutatói egodokumentumok gyűjtése, feldolgozása és publikálása a néprajzban</i> című vitaindító írásához .....	139
Olosz Katalin: Cseppben a tenger – avagy mire jó egy nyúlfarknyi bejegyzés.....	142
Tekei Erika: Egodokumentumok a könyvtörténeti és tudománytörténeti kutatásokban.....	153
Balatonyi Judit: Egodokumentum és auto-etnográfia: egy etnográfiai kutatás retrospektív olvasata(i).....	155
A. Gergely András: Hozzászólás, avagy képzelmény a tényélmények háttérében (Szakál Anna vitairatához) .....	161

## Szemle

Nagy Emese Ingrid A boszorkányüldözés történeti távlatai, perspektívái.....	164
Luka Éva: A „vallásos mesék” Jézus-mintázatai .....	168



Nagy Zsolt: Egyéniségmonográfia „egy”/„a” farkasokpataki mesélő emberről és ökológiai tudásáról.....	172
Czekes-Posztuly Tünde: Komplex viszonyrendszerek Kostelekben.....	176
André Mária Irén: Egy rejtett világ feltárulkozása – a népi és a hivatalos gyógyászat kapcsolata egy gyógyszerész szemüvegén keresztül.....	178
A. Gergely András: Antiszfűrészek között.....	180
A. Gergely András: Ember és Gép a tájépítészeti történetében.....	183
Tőke Sugárka: Megkomponált díszek a kultúra szövetén.....	185
Trandafir Kinga: Két újabb kötet a romániai magyar néprajzi kutatásokról.....	188
Trandafir Kinga: Beszámoló a Kriza János Néprajzi Társaság muzeológiai konferenciájáról.....	192
Godena Albert: Irodalmi időutazás: iskola- és színházkultúra a hajdani és mai Erdélyben.....	196

### Vita

Magyar Zoltán: Adalékok a föld teremtésének mondájához.....	198
Nagy Ilona: Megjegyzések egy közleményhez.....	206
Pócs Éva: Hozzászólás egy „szakmai vitához”.....	210
Vargyas Gábor: Lektorai vélemény.....	213
Mátéffy Attila: A tenger fenekéről felhozott sár. A szerző válasza.....	216
Vitazárás.....	228

### Egyesületi közlemények

Bitay Enikő: Elnöki megnyitó, rövid tájékoztató és elnöki zárszó.....	231
Bitay Enikő: Köszöntő. Tudományos ülés mint vándorgyűlés.....	236

ISSN 1453-0961



9 771453 096100